

відтворення, оскільки їхня дія, судячи з усього, направлена на вирішення загальних задач, досягнення яких представляло б інтерес для основної групи релевантних агентів ринку.

Якщо ж говорити за найбільші небезпеки спонтанного становлення та/або природного вторгнення інститутів, то вони, на нашу думку, можуть полягати у ризиках недостатньої поінформованості економічних агентів та/або в результаті задалегідь осмисленої асиметрії інформації, як наслідок такі механізми становлення інститутів можуть знехтувати базальні інтереси соціуму, у т.ч. в майбутніх періодах. Наголошуємо, що в даному випадку, не має значення, які саме причини криються за подібним ігноруванням інтересів суспільства: несвідомі – кустарництво щодо інституційних підходів, неналежна компетентність агентів ринку, що впроваджують інститути та ін.; свідомі – камуфляж дисфункційних економічних моделей поведінки.

Є важливим наступне питання – хто із економічних агентів, як правило, має більші можливості щодо ідентифікації соціально-економічної диференціації та сучасного стану проблем розвитку суспільства? На нашу думку, відповідь однозначна – це органи державної та/або місцевої влади. Перед тим як приступити до впровадження будь-яких економічних інститутів, необхідно здійснити відповідні заходи стосовно їхнього проектування (планування), що може здійснити лише орган регуляції. Одразу відзначимо, що ми чітко усвідомлюємо, що між поняттями «проектування» та «планування» є відмінності, проте в даному конкретному випадку ці поняття фактично є тотожні, тому що вбачається розгляд

«перспективного планування», яке, як і прогнозування, вбачає визначення ймовірності виникнення того чи іншого результату.

Суть планування економічних інститутів полягає у цілеспрямованому формуванні норм поведінки органами влади. Не важко помітити, що функція планування, у тій чи іншій мірі, притаманна усім без винятку механізмам виникнення інститутів. Інше питання: хто стоїть на чолі такого планування? Адже завжди існують призвідник, тобто той агент та/або група агентів, які першими впровадили правило. На відміну, скажімо від спонтанного виникнення інститутів, їхнє планування, особливо якщо розглядається законодавчий рівень, дозволяє зменшити невизначеність та прояви дисфункційних (у т.ч. дискреційних та опортуністичних) моделей економічної поведінки.

Якщо розглядати планування, як основний механізм виникнення економічних інститутів в державі, то слід виходити із передумови про те, що важливим завдання органів влади під час створення інститутів є забезпечення інтересів більшої частини соціуму. При цьому безумовно, що ефективність контролю за дотримання інститутів, тими чи іншими економічними агентами, значною мірою, залежатиме від якості механізму зовнішнього примушення.

Підсумуємо вищесказане. Для успішної, якісно нової коадаптації нових інститутів необхідно: 1) чіткість та прозорість дій; 2) визначеність технології впровадження інституційних змін, тобто інститути повинні бути своєчасні; 3) створення необхідних умов для врахування "розумних" інтересів агентів ринку.

Список використаних джерел:

1. Полтерович В. М. Институциональные ловушки и экономические реформы // Экономика и математические методы. – 1999. – Т. 35. – № 2. – С. 3–20.
2. Институциональная экономика. Новая институциональная экономическая теория : учебник / Коллектив авторов / Под ред. А. А. Аузана. – 2-е изд. – М. : Инфра-М, 2011. – 447 с.

УДК 351.712

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВНОГО І ПРИВАТНОГО СЕКТОРІВ ЕКОНОМІКИ НА ЗАСАДАХ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

Підгаєць С. В. – к.е.н., ст. викладач

Вінницький навчально-науковий інститут економіки THEU

Поняття «механізм» можна застосувати до будь-якої взаємодії між економічними суб'єктами, що розглядає його як стратегічний опис того, як можуть діяти економічні суб'єкти та до чого приведе будь-яка сукупність дій [1]. Крім того, впродовж кількох століть, як свідчать попередні дослідження автора [2], між

державним і приватним секторами зростало усвідомлення того, що попри велику існуючу кількість розбіжностей, в них існує і немало спільних інтересів, які в основному спрямовані на вирішення проблем соціально-економічного значення.

Держава, як відомо, завжди була

інститутом, що здійснює регулювання економічних інтересів суб'єктів господарської діяльності. При цьому у суб'єктів господарювання також виникає необхідність будувати з державою певне коло відносин, базою яких виступає різнобічність основних інтересів цих двох сторін: ефективна реалізація суспільних інтересів, з одного боку, і максимізація власної економічної вигоди, з іншого боку.

Відповідно, в загальному вигляді цілі державного і підприємницького секторів не співпадають, і більш того вони часто знаходяться в значному протиріччі. Якщо метою суб'єктів приватного сектору економіки є максимізація прибутку, то метою державного сектору є забезпечення соціальної, економічної та політичної стабільності у країні. Звідси в абсолютній мірі не можна вважати, що мета приватного сектору носить лише чітко виражений індивідуальний характер, а також не можна стверджувати, що мета державного сектору завжди переслідує суспільний інтерес. Тобто, окремо визначені індивідуальні, приватні цілі не завжди можуть співпадати з суспільними цілями. Рівновага інтересів державного сектору як індикатора потреб суспільства в цілому і окремо суб'єктів господарювання максимально зберігається у випадку, якщо при регулюванні окремих галузей національної економіки і ринків тих чи інших товарів і послуг держава притримується ряду основних принципів, які притаманні в більшій мірі ліберально-демократичному ладу в країні.

Взаємодія державного і приватного секторів економіки може проявлятися в забезпеченні покращення економічного становища одних учасників за рахунок погіршення інших, але в комплексі це приведе до синергетичного результату. Тобто всі учасники вкладають в партнерство свої ресурси, але при цьому практично будь-який учасник своїми ресурсами доповнює кошик можливостей іншого учасника, що в сукупності забезпечить значно більший результат, ніж вони могли б досягти окремо один від одного.

В загальному вигляді державно-приватне партнерство передбачає тісне співробітництво між державним і приватним секторами (партнерами), основною метою якого є покращення якості надання суспільних послуг, використання кваліфікованої робочої сили та попередньо встановлених домовленостей про розподіл результатів партнерства.

Для учасників державно-приватного партнерства є властивим виникнення певних мотиваційних чинників такої співпраці. Державний сектор, перш за все, вбачає у

підприємницькому секторі додаткові ресурси, дієвий управлінський та кадровий потенціал, і, відповідно, сподівається одержати з цього вигоду. Вступаючи у партнерські відносини з бізнесом, держава розраховує залучити додаткові джерела фінансування, які в подальшій діяльності знизять навантаження на державний бюджет. При цьому, держава також розраховує на більш еластичну і ефективну систему управління проектами, що підвищує раціональність витрат з бюджету. Водночас зазначимо, що у партнерстві управлінський потенціал підприємницького сектору є більш дієвим, тому, що принципи його діяльності, процесу прийняття і реалізації управлінських рішень ґрунтуються на демократичних постулатах, що відносно збільшує взаємну зацікавленість та користь від спільної роботи держави і приватного бізнесу [2].

Окрім вказаного підкреслимо, що для держави позитивним результатом партнерства буде нарощення бюджетних доходів за рахунок зростання податкових платежів від приватного бізнесу, суттєве збільшення яких може прискорити розв'язання складних соціально-економічних проблем та збільшити обсяг кінцевого виробництва, що дозволить, як їй, так і бізнесу, закріпити конкурентніші позиції на ринках збуту при реалізації новостворених товарів, робіт і послуг.

Державний сектор при участі у партнерстві також мотивується необхідністю: стимулювання інноваційної активності підприємницького сектору, що зміг би виробляти кінцеві продукти та послуги за найновітнішими технологіями; створення нових наукомістких фірм, що забезпечить підтримку малих і середніх інноваційних підприємств; розроблення та впровадження передових технологій, необхідних для задоволення потреб держави на національному рівні; залучення в господарський кругообіг і комерціалізацію результатів досліджень і розробок, що отримані внаслідок залучення коштів держави; збільшення кількості об'єктів інфраструктурного призначення та розвитку інфраструктури в цілому.

Приймаючи участь у господарській співпраці з державним сектором, бізнес мотивується тим, що у процесі партнерства державні органи будуть підтримувати спільну діяльність за рахунок різного роду ресурсів (адміністративних, матеріальних, фінансових, природних). При цьому бізнес також бачить в державних чи місцевих органах влади стабільного, надійного, відповідального та взаємовигідного партнера. На приватний сектор економіки, як правило, припадає головний комерційний ризик роботи на ринку, але при

цьому він, відповідно, отримує більшу частину прибутку. При цьому бізнес також отримує гарантії, преференції і сподівається усунути багато бар'єрів, що перешкоджають його розвитку.

Враховуючи завдання стратегії інноваційного розвитку України на 2010-2020 рр. в умовах глобалізаційних викликів [3], мотивація участі в партнерстві приватного сектора економіки зумовлена й новими можливостями для розвитку інноваційного бізнесу (зокрема в процесі реалізації програм інноваційного розвитку), можливостями доступу до результатів досліджень і розробок державного сектора, до інформації та високотехнологічного обладнання, доступу до інфраструктури держави.

У той же час перед державним сектором на сьогодні стоять виклики по реконструкції інфраструктури, які держава не може самостійно вирішити через існуючі різного роду проблеми, вирішення яких в основному пов'язане з недостатнім фінансовими забезпеченням. Складна система взаємообумовленостей, яка лежить в основі обґрунтування доцільності запровадження державно-приватного партнерства, з якого видно, що державно-приватне партнерство гіпотетично може забезпечити вирішення проблем, пов'язаних з модернізацією інфраструктури, і підвищити якість управління інфраструктурними об'єктами.

Головним визначальним фактором створення відносин державно-приватного партнерства має бути неможливість вирішення

проблем соціально-економічного контексту виключно за рахунок приватного сектору. Але з іншої сторони, державний сектор також зацікавлений максимально залучити потенціал приватного сектору для реалізації загальнодержавних програм і підвищення конкурентоспроможності національної економіки. Якість виконання поставлених завдань залежить в значній мірі від взаємної вигоди учасників, яка фактично і спричинює дію мотиваційних факторів державного і приватного секторів економіки. Це актуалізує не лише подальший розвиток державно-приватного партнерства, але й повноцінну імплементацію його в систему інститутів суспільства.

Виходячи з того, що всі учасники вкладають в партнерство свої ресурси, але при цьому будь-який учасник своїми ресурсами доповнює кошик можливостей іншого учасника, що в сукупності забезпечить значно більший результат, ніж вони могли б досягти окремо один від одного, тобто досягається ефект синергії. За допомогою синергічного підходу через спільний інтерес та мотивацію учасників, а саме державного і приватного секторів економіки, виконати поставлені при реалізації спільних проєктів цілі через організаційно-економічний механізм державно-приватного партнерства реально. При цьому посилюється очікуваний результат роботи в досягненні спільної мети навіть при розбіжних інтересах учасників співпраці.

Список використаних джерел:

1. Структурні трансформації в національній економіці: проблеми діагностики та інституційного забезпечення : монографія / за ред. д-ра екон. наук, проф. А. Ф. Мельник. – Тернопіль : ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ», 2012 – 532 с.
2. Підгаєць С. В. Мотиваційні чинники розвитку державно-приватного партнерства / С. В. Підгаєць // Наука молода. – 2011. – Вип. 15-16. – С. 76–81.
3. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів / [Авт. упоряд.: Г. О. Андросук, І. Б. Жиляєв, Б. Г. Чижевський, М. М. Шевченко.] –К. : Парламентське вид-во, 2009. – 632 с.

УДК 369.4:364. 442.6 (477)

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ: ФІНАНСОВІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

Роледерс В. В. – к.е.н., доцент; Клименко П. М. – магістрант
Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Державні соціальні гарантії, стандарти і нормативи є основою для розрахунку видатків на соціальні цілі та формування на їх основі бюджетів усіх рівнів і соціальних фондів, міжбюджетних відносин, розробки загальнодержавних і місцевих програм економічного й соціального розвитку, подальшого вдосконалення розробки таких

програм і прогнозів, що є ціллю та завданням щодо реалізації соціальної орієнтації економіки України [1].

Важливість соціальної політики обумовлена тим, що забезпеченість всіх громадян прямо впливає на продуктивність